Elatis

Sloveenia

1 Mida tähendavad mõisted „elatis" ja „ülalpidamiskohustus"? Kes peavad maksma teistele elatist?

„Ülalpidamine" ja „elatis" on perekonnaõiguse mõisted, mis põhinevad ühel perekonnaõiguse aluspõhimõttel, milleks on perekonnaliikmete vastastikuse abistamise ehk perekonna solidaarsuse põhimõte. Elatist makstakse tavaliselt vabatahtlikult, lähtudes eelkõige perekonnaliikmete isiklikest sidemetest, kuid seda saab ka kohtu kaudu sundkorras sisse nõuda.

Sloveenias kasutatakse terminit „ülalpidamine" või „elatis", kui osutatakse (endiste) abikaasade, laste ja vanemate ülalpidamisele. See tähendab ülalpidamist ja toetust, samuti elatis- ja toetusmakseid, mille kohus teatavas summas välja mõistab. Seega tähistatakse nende terminitega ka kõike seda, mida isik on seaduse kohaselt kohustatud tagama lapse või abikaasa toimetulekuks. Termineid võib kasutada ka vanemate ülalpidamise puhul, kui vanematel puuduvad piisavad vahendid, mille abil end ise ülal pidada, ja nende lapsed on seepärast kohustatud neid toetama. Samuti võidakse nendega tähistada ülalpidamiseks rahasummana eraldatud elatismakseid.

Vanemad on kohustatud oma **lapsi** toetama (perekonnaseadustiku (*Družinski zakonik*) artikkel 183).

Täisealised lapsed on kohustatud oma **vanemaid** enda võimaluste piires ülal pidama, kui vanematel ei ole piisavalt elatusvahendeid ja nad ei ole suutelised selliseid vahendeid hankima, kuid üksnes sama aja jooksul, nagu vanemad neid toetasid. Täisealised lapsed ei ole kohustatud toetama vanemat, kes ei ole täitnud põhjendamatult oma ülalpidamiskohustust asjaomase lapse suhtes (perekonnaseadustiku artikkel 185).

Abikaasa või mitteabielulise kooselu partner on kohustatud toetama oma abikaasa või partneri last, kes elab koos nendega, välja arvatud juhul, kui see lapsevanem või teine vanem suudab last ise ülal pidada.

See kohustus lõpeb siis, kui lõpeb abielu või mitteabieluline kooselu lapse ema või isaga, välja arvatud juhul, kui abielu või mitteabieluline kooselu lõpeb lapse ema või isa surma tõttu. Sellisel juhul on üleelanud abikaasa või mitteabielulise kooselu partner kohustatud surnud abikaasa või partneri last ülal pidama üksnes juhul, kui ta elas abielu või mitteabielulise kooselu lõppemise ajal koos lapsega (perekonnaseadustiku artikkel 187).

Kui **abikaasal** puuduvad elatusvahendid ja ta on töötu temast sõltumatutel põhjustel, võib ta teiselt abikaasalt nõuda toetust sellises ulatuses, mida too on suuteline andma (perekonnaseadustiku artikkel 62).

Ülalpidamist taotlev abikaasa, kel puuduvad elatusvahendid ja kes on töötu temast sõltumatutel põhjustel, võib nõuda oma abikaasalt ülalpidamist lahutusmenetluse käigus ja ka eraldi hagiga, kusjuures hagiavaldus tuleb esitada ühe aasta jooksul alates lahutuse lõplikuks muutumise kuupäevast (perekonnaseadustiku artikkel 100).

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Vanemad on kohustatud oma lapsi ülal pidama kuni nende **täisealiseks** saamiseni, tagades laste arenguks vajalikud elutingimused oma võimete piires. Samuti on vanemad kohustatud ülal pidama keskharidust omandavat last ka pärast täisealiseks saamist – tingimusel, et ta on statsionaarses õppes ning ei ole töösuhtes ega registreeritud töötuna –, kuni keskkooliõpingute esmakordse lõpetamiseni või keskharidust reguleerivate õigusnormide kohaselt kõrgeima üld- või kutseharidustaseme õpingute lõpetamiseni. See ülalpidamiskohustus lõppeb siis, kui laps saab 26aastaseks.

Vanemad on kohustatud ülal pidama kutsekeskharidust omandavat last – tingimusel, et ta on statsionaarses õppes ning ei ole töösuhtes ega registreeritud töötuna –, kuni kutsekeskhariduse esmakordse lõpetamiseni kooskõlas kutsekeskharidust reguleerivate õigusnormidega.

Vanemad on kohustatud ülal pidama kõrgharidust omandavat last – tingimusel, et ta on statsionaarses õppes ning ei ole töösuhtes ega registreeritud töötuna –, kuni kõrghariduse esimese astme õpingute, magistriprogrammi või ühise magistriprogrammi esmakordse lõpetamiseni kooskõlas kõrgharidust reguleerivate õigusnormidega. Kui õppekava kestab kauem kui neli aastat, pikeneb ülalpidamiskohustuse kehtivusaeg selle ajavahemiku võrra, mille võrra ületab õppekava kõnealust nelja-aastast perioodi.

See ülalpidamiskohustus lõppeb siis, kui laps **saab 26aastaseks**.

Vanemad on kohustatud toetama abiellunud või mitteabielulises kooselus elavat last üksnes juhul, kui lapse abikaasa või kooselupartner ei suuda teda ülal pidada.

Kui vanemad ei pea ülal nende leibkonda kuuluvat last, peavad nad maksma igakuist elatist lapse ülalpidamiseks (perekonnaseadustiku artikkel 183).

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Alaealise lapse puhul on perekonnaseadustikuga ette nähtud, et vanemad, kes ei ela koos või kavatsevad hakata lahus elama, ning koos elavad vanemad lepivad kokku ühiste laste ülalpidamises. Kui nad ei jõua asjas omavahel kokkuleppele, aitab neil seda teha sotsiaalteenuste keskus (*center za socialno delo*). Samuti võivad nad taotleda lepitust. Kui vanemad ei jõua ühiste laste ülalpidamise küsimuses kokkuleppele, otsustab asja üle kohus (perekonnaseadustiku artikkel 140).

Menetlus lapse ülalpidamise üle otsustamiseks algatatakse ühe või mõlema vanema, lapse eestkostja, lapse (tingimusel, et ta on vähemalt 15aastane ning on suuteline mõistma oma tegude tähendust ja õiguslikke tagajärgi) või sotsiaalteenuste keskuse ettepanekul (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse (*Zakon o nepravdnem postopku*) artikkel 102). Kui vanemad jõuavad lapse ülalpidamise küsimuses kokkuleppele, võivad nad samuti teha ettepaneku sõlmida kohtulik kokkulepe. Kui kohus tuvastab, et kokkulepe ei ole lapse huvides, lükkab ta ettepaneku tagasi.

Perekonnaseadustiku kohaselt võivad ülalpidamist saama õigustatud isik ja ülalpidamiskohustuslane sõlmida kokkuleppe täitmisele pööratava notariaalaktina, mille alusel maksavad vanemad täisealisele lapsele elatist (perekonnaseadustiku artikkel 192). Kohtuotsuse korral on hagita tsiviilkohtumenetluse seadusega ette nähtud, et täisealise lapse ülalpidamisega seotud menetluses rakendatakse hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse kohast menetlust eesmärgiga kaitsta lapse huve seni, kuni ülalpidamiskohustus perekonnaseadustiku alusel kehtib.

Abikaasal, kel puuduvad elatusvahendid ja kes on töötu temast sõltumatutel põhjustel, on õigus nõuda oma abikaasalt ülalpidamist lahutusmenetluse käigus ning ka eraldi **hagiga**, mis tuleb esitada ühe aasta jooksul alates abielu lõpetamise jõustumiskuupäevast (perekonnaseadustiku artikkel 100).

Enne abielu lahutamise hagi või vastastikusel kokkuleppel lahutamise avalduse esitamist läbivad abikaasad nõustamise sotsiaalteenuste keskuses, välja arvatud juhul, kui neil ei ole ühiseid lapsi, kelle suhtes nad teostavad vanemlikku vastutust, üks abikaasadest on vaimselt ebakompetentne, ühe abikaasa elu- või viibimiskoht on teadmata või üks abikaasadest või mõlemad abikaasad elavad välismaal. Kui eelneva nõustamise käigus selgub, et abielu on

vähemalt ühele abikaasadest muutunud talumatuks, selgitab sotsiaalteenuste keskuse ametnik neile lepitusmenetluse käiku ja eesmärki. Kui abikaasad on nõus, võib sotsiaalteenuste keskus korraldada pärast eelnevat nõustamist lepitusmenetluse. Abikaasad võivad osaleda ka muude teenuseosutajate pakutavas lepitusmenetluses (perekonnaseadustiku artiklid 200 ja 202).
Abikaasad võivad abielu sõlmimisel, abielu jooksul või lahutuse ajal sõlmida täitmisele pööratava notariaalakti vormis kokkuleppe lahutuse korral ülalpidamise kohta. Selline ülalpidamiskokkulepe, eeskätt kokkulepe ülalpidamisõiguse lõppemise kohta, ei tohi ohustada lapse huve (perekonnaseadustiku artikkel 101).
Kui ülalpidamist nõutakse lahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise ajal, käsitatakse seda avaldusena hagita tsiviilkohtumenetluses. Sellistel juhtudel kohaldatakse ülalpidamiskohustuse kindlaksmääramisel hagita tsiviilkohtumenetluse seadust kooskõlas selle seaduse artikliga 217; muul juhul taotletakse ülalpidamist hagi esitamisega tsiviilkohtumenetluses, eeldusel, et täidetud on eespool osutatud tingimused (perekonnaseadustiku artikkel 100).
Abieluvaidluses (mille käigus otsustatakse muu hulgas ülalpidamine, kui seda on taotletud samal ajal kui lahutust või abielu kehtetuks tunnistamist) esitatav avaldus peab hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt sisaldama ka konkreetset taotlust, mille üle kohus peab otsustama. Abielu lõpetamise avaldusele tuleb lisada sotsiaalteenuste keskuse tõend eelneval nõustamisel osalemise kohta, kui perekonnaseadustikuga on ette nähtud, et avalduse esitaja peab olema enne menetluse algatamist läbinud nõustamise (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 82).
Tsiviilkohtumenetluses esitatav hagiavaldus peab sisaldama konkreetset taotlust, milles täpsustatakse põhi- ja kõrvalnõuded, hageja taotlust toetavad asjaolud, neid asjaolusid põhjendavad tõendid ja muu teave, mida iga hagiavaldus peab sisaldama (tsiviilkohtumenetluse seaduse (*Zakon o pravdnem postopku*) artikkel 180). Avaldused peavad olema mõistetavad ja sisaldama kõike, mida on vaja asja kohtulikuks arutamiseks. Esmajoones peab avaldustes olema kirjas kohtu nimi, poolte nimed ja nende alaline või ajutine elukoht või tegevuskoht, vajaduse korral seaduslike või volitatud esindajate nimed, vaidluse ese ning avalduse sisu. Avalduse esitaja peab avalduse allkirjastama, välja arvatud juhul, kui see ei ole avalduse vormi tõttu võimalik. Avalduse esitaja originaalallkirjaks loetakse käsitsi kirjutatud allkirja või e-allkirja (mis on võrdväärne käsitsi kirjutatud allkirjaga). Kui avalduse esitaja ei oska kirjutada või tal ei ole võimalik allkirja anda, varustab ta avalduse allkirja asemel sõrmejäljega. Kui kohus kahtleb avalduse autentsuses, võib ta anda otsuse korraldusega, et avaldus varustataks tõestatud allkirjaga. Seda otsust ei ole võimalik edasi kaevata. Kui avaldus sisaldab mis tahes taotlust, peab menetluspool esitama avalduses asjaolud, millele taotlus tugineb, ja vajaduse korral tõendid (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 105).
Hagita tsiviilkohtumenetluses, mis on seotud laste ja vanemate vaheliste ülalpidamiskohustustega ning abielu lahutamisel või kehtetuks tunnistamisel taotletava ülalpidamisega, ning tsiviilkohtumenetluses, mis on seotud abikaasadevahelise ülalpidamiskohustusega abielu lahutamisel või kehtetuks tunnistamisel, on esimese astme kohus regionaalne kohus (*okrožno sodišče*) (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 10, tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 32).
Nii tsiviilkohtumenetluse kui ka hagita tsiviilkohtumenetluse korral tuleb tasuda kohtulõiv kooskõlas kohtulõivude seadusega (*Zakon o sodnih taksah*). Hagi esitamisel tuleb tasuda **kohtulõiv**. Seda tuleb teha hiljemalt tähtpäevaks, mille kohus on määranud kohtulõivu tasumise korralduses (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 105a).

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Elatise määramise taotluse esitab lapse **seaduslik esindaja**. Alaealisi lapsi esindavad nende vanemad. Kui lapsel on eestkostja, esitab taotluse lapse eestkostja.
Menetlus lapse ülalpidamise üle otsustamiseks algatatakse ühe või mõlema vanema, lapse eestkostja, lapse (tingimusel, et ta on vähemalt 15aastane ning on suuteline mõistma oma tegude tähendust ja õiguslikke tagajärgi) või sotsiaalteenuste keskuse ettepanekul. Kohus võib algatada lapse ülalpidamise üle otsustamiseks menetluse ka omal algatusel (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 102).
Kohus lubab lastel, kes on vähemalt 15aastased ning suutelised mõistma oma tegude tähendust ja õiguslikke tagajärgi, teha menetlustoiminguid iseseisvalt menetlusosalistena. Lapse seaduslik esindaja võib teha menetlustoiminguid üksnes seni, kuni laps teatab, et soovib neid toiminguid teha ise. Alla 15aastaseid lapsi või lapsi, kelle puhul kohus otsustab, et nad ei ole suutelised mõistma oma tegude tähendust ja õiguslikke tagajärgi, esindab nende seaduslik esindaja. Kui lapse ja tema seadusliku esindaja huvid on vastuolus, määrab kohus lapsele eestkostja kollisiooninormi raames (*kolizijski skrbnik*) (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 45).

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Hagita tsiviilkohtumenetluses, mis on seotud laste ja vanemate vaheliste ülalpidamiskohustustega ning abielu lahutamisel või kehtetuks tunnistamisel taotletava ülalpidamisega, ning tsiviilkohtumenetluses, mis on seotud abikaasadevahelise ülalpidamiskohustusega abielu lahutamisel või kehtetuks tunnistamisel, on esimese astme kohus regionaalne kohus (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 10, tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 32).
Üldine **territoriaalne pädevus** hagita tsiviilkohtumenetlustes: territoriaalne pädevus on kohtul, mille tööpiirkonnas asub selle isiku alaline elukoht või asukoht, kelle vastu avaldus esitati. Kui kohus algatab menetluse omal algatusel (*ex officio*), on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub selle isiku alaline elukoht, kellega seoses menetlus algatatakse. Kui menetlusosalise alaline elukoht ei ole Sloveenias, määratakse territoriaalne pädevus kindlaks olenevalt tema ajutisest elukohast. Kui lisaks alalisele elukohale on menetlusosalisel mujal ka ajutine elukoht ning asjaolusid arvestades võib eeldada, et ta elab seal veel pikka aega, on territoriaalne pädevus samuti kohtul, mille tööpiirkonnas asub kõnealune ajutine elukoht (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 11).
Valikuline territoriaalne pädevus hagita tsiviilkohtumenetlustes: menetlustes, mis on seotud vanemate ja laste vaheliste suhetega (sh ülalpidamist käsitlevad otsused) on territoriaalne pädevus samuti kohtul, mille tööpiirkonnas asub lapse alaline elukoht. Kui lisaks alalisele elukohale on lapsel mujal ka ajutine elukoht ning asjaolusid arvestades võib eeldada, et ta elab seal veel pikka aega, on ühtlasi pädev kohus, mille tööpiirkonnas asub kõnealune ajutine elukoht. Kui seadusjärgset ülalpidamist käsitlevas piiriüleses menetluses on Sloveenia kohus pädev asjaolu tõttu, et avalduse esitaja on laps, kelle alaline elukoht on Sloveenias, on territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas on avalduse esitaja alaline elukoht (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 13).
Üldine territoriaalne pädevus tsiviilkohtumenetlustes: üldine territoriaalne pädevus on kohtul, mille tööpiirkonnas asub kostja alaline elukoht. Kui Sloveenia kohtul on pädevus selle alusel, et Sloveenias asub kostja ajutine elukoht, on üldine territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asub kostja ajutine elukoht. Kui lisaks alalisele elukohale on kostjal mujal ka ajutine elukoht ning asjaolusid arvestades võib eeldada, et kostja elab seal veel pikka aega, on üldine territoriaalne pädevus samuti kohtul, mille tööpiirkonnas asub kostja ajutine elukoht (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 47).
Valikuline territoriaalne pädevus tsiviilkohtumenetlustes: üldine territoriaalne pädevus on kohtul, mille tööpiirkonnas asub kostja alaline elukoht. Kui seadusjärgset ülalpidamist käsitlevas vaidluses on Sloveenia kohus pädev asjaolu tõttu, et kostjal on Sloveenias vara, mille arvelt saaks elatist maksta, on territoriaalne pädevus kohtul, kelle tööpiirkonnas vara asub (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 50).

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Pooled võivad teha õigustoiminguid kas isiklikult või volitatud esindaja kaudu. Regionaalse kohtu menetlustes tohib volitatud esindajana tegutseda ainult jurist või muu isik, kes on sooritanud riikliku advokaadieksami (tsiviilkohtumenetluse seaduse artiklid 86 ja 87).

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Jah, hagi või avalduse esitamisel tuleb tasuda **kohtulõiv** (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 39, tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 105a).
Seadusjärgse ülalpidamise õigust või üksikuid ülalpidamisnõudeid käsitlevates vaidlustes võetakse tasutava kohtulõivu hindamisel arvesse asja väärtust ning aluseks võetakse **kolme kuu elatismaksete kogusumma**, välja arvatud juhul, kui ülalpidamist taotletakse lühema aja eest (kohtulõivude seaduse artikkel 23).
Kui ülalpidamist taotletakse lapse eestkostemenetluse käigus, tuleb kohtulõivu tasuda 45 eurot (kohtulõivude seaduse lõivumäärade tabeli rubriik 1212).
Jah, menetluskulude katmiseks on võimalik saada tasuta õigusabi. Tasuta õigusabi andmise otsustab regionaalse kohtu eesistuja. (Tasuta õigusabi seaduse (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*) artikkel 2).
Kohtulõivudest vabastamist, nende edasilükkamist või osamaksetena tasumist tuleb taotleda eraldi. Taotlus esitatakse põhikohtuasja käsitlevale kohtule (kohtulõivude seaduse artikkel 12).

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Elatis määratakse hageja vajaduste ning ülalpidamiskohustuslase materiaalse ja rahalise olukorra põhjal. Lapsele makstava elatise arvutamisel peab kohus arvesse võtma lapse huve ning tagama, et määratav summa on piisav lapse eduka füüsilise ja vaimse arengu tagamiseks. Elatis peab katma lapse elamiskulud, eelkõige kulud eluasemele, toidule, rõivastele, jalanõudele, hoolitsusele ja kaitsele, haridusele, arendamisele, puhkusele ja meelelahutusele ning muudele konkreetsetele vajadustele (perekonnaseadustiku artiklid 189 ja 190).
Elatis määratakse kindlaks igakuise ettemakse summana ja selle maksmist võib taotleda elatishagi või avalduse esitamise hetkest (perekonnaseadustiku artikkel 196).
Kui muutuvad ülalpidamist saama õigustatud isiku vajadused või ülalpidamiskohustuslase võimalused, mille alusel elatis määrati, võib kohus ülalpidamist saama õigustatud isiku või ülalpidamiskohustuslase taotluse või ettepaneku alusel täitedokumendis ette nähtud konkreetset ülalpidamisnõuet suurendada, vähendada või selle tühistada. Kui vanemad jõuavad kokkuleppele lapsele täitedokumendis ette nähtud elatise suurendamises või vähendamises, võivad nad teha ettepaneku sõlmida kohtulik kokkulepe. Kui kohus tuvastab, et kokkulepe ei ole lapse huvides, lükkab ta ettepaneku tagasi. Mis puudutab vanematepoolset täisealise lapse ülalpidamist või täisealise lapse poolset vanemate ülalpidamist, siis võivad ülalpidamist saama õigustatud isik ja ülalpidamiskohustuslane elatise suurendamises, vähendamises või selle maksmise lõpetamises kokku leppida täitmisele pööratava notariaalakti vormis (perekonnaseadustiku artikkel 197).
Täitedokumendi alusel kindlaks määratud elatist korrigeeritakse kord aastas kooskõlas Sloveenia tarbijahinnaindeksiga. Korrigeerimine toimub jaanuaris ja selles võetakse aluseks tarbijahindade üldine tõus alates kuust, mil elatis viimati kindlaks määrati või seda korrigeeriti. Elatise korrigeerimisteguri avaldab Sloveenia Vabariigi ametlikus väljaandes (*Uradni list Republike Slovenije*) perepoliitika küsimuste eest vastutav minister. Sotsiaalteenuste keskus teavitab ülalpidamist saama õigustatud isikut ja ülalpidamiskohustuslast igast korrigeerimisest ja uuest elatissummast kirjalikult. Sotsiaalteenuste keskuse kõnealune teatis koos kohtuliku kokkuleppe, lõpliku kohtuotsuse või täitmisele pööratava notariaalaktiga moodustavad täitedokumendi.
Kui ülalpidamist saama õigustatud isik ei osale pärast 18aastaseks saamist elatise korrigeerimise aastal statsionaarses õppes, ei ole sotsiaalteenuste keskus kohustatud teavitama ülalpidamist saama õigustatud isikut ja ülalpidamiskohustuslast korrigeerimisest kirjalikult. Pärast 18aastaseks saamist peab ülalpidamist saama õigustatud isik 30 päeva jooksul alates õpilase või üliõpilase staatuse omandamist esitama sotsiaalteenuste keskusele tõendi õppeasutuse nimekirja kandmise kohta või teavitama keskust, mis õppeasutuses ta statsionaarses õppes osaleb. Kui ülalpidamist saama õigustatud isik eelmises lauses kirjeldatud nõuet ei täida, ei korrigeeri sotsiaalteenuste keskus vastaval aastal elatist. Kui laps on saanud täisealiseks, võib ülalpidamiskohustuslane küsida sotsiaalteenuste keskuselt, kas laps on õpilane või üliõpilane. Kui ülalpidamist saama õigustatud isik ei ole õpilane või üliõpilane, ei ole ülalpidamiskohustuslasel kohustust elatist maksta, olenemata sellest, kas enne õpilase või üliõpilase staatuse kaotamist teavitati elatise korrigeerimisest (perekonnaseadustiku artikkel 198).

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Lapse elatis kantakse tavaliselt lapse seadusliku esindaja pangakontole. Täiskasvanu elatis kantakse tema pangakontole. Selle, kuidas ja kellele elatist makstakse, otsustab kohus.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kui ülalpidamiskohustuslane **ei täida oma ülalpidamiskohustust vabatahtlikult** vastavalt täitedokumendile (kohtuotsus, kohtumäärus või täitmisele pööratav notariaalakt koos elatise korrigeerimist käsitleva teatisega), **võib ülalpidamist saama õigustatud isik esitada kohtule täitmisele pööramise avalduse** kooskõlas nõuete täitmise ja tagamise seadusega (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*), et saavutada kohustuste täitmine.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Teave on kättesaadav e-õiguskeskkonna portaali osas, kus käsitletakse Kuidas kohtuotsust täitmisele pöörata?

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Ülalpidamise sissenõudmise / selle maksmise korra kindlaksmääramise menetlustes saab ülalpidamise kohta esialgset teavet kõigist sotsiaalteenuste keskustest.
Ülalpidamise kindlaksmääramisel on pädevad regionaalsed kohtud (*okrožno sodišče*). Menetluspool võib taotleda tasuta õigusabi õigusalase esindamise kujul ja menetluskulude tasumisest vabastamisena.
Kui kohustatud isik ei maksa elatist, võib alaealise lapse seaduslik esindaja või ülalpidamist saama õigustatud täiskasvanu esitada pädevale piirkondlikule kohtule (*okrajno sodišče*) täitmisavalduse. Abi täitmisavalduse koostamisel saab sotsiaalteenuste keskustest, piirkondlikest kohtutest, juristidelt ning riiklikust stipendiumi-, arengu-, puudetoetuste ja elatisfondist (*Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije*).
Sloveenia kõrgeim kohus (*Vrhovno sodišče*) avaldas elatisnõuete esitamiseks ette nähtud ajakohastatud vormid ja vormide täitmise juhised väljaandes *Sodnikov informator*. Nende vormide ja juhiste abil saavad kasutajad koostada täitmisavaldusi ning need on kättesaadavad tööjõu-, perepoliitika, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste ministeeriumi (*Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti*) veebisaidil.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Kui kohustatud isik ei maksa elatist, võib lapse seaduslik esindaja või ülalpidamist saama õigustatud täiskasvanu taotleda elatise maksmist Sloveenia Vabariigi riiklikust stipendiumi-, arengu-, puudetoetuste ja elatisfondist, kuid üksnes elatise suurust kindlaks määrava lõpliku ja täitmisele pööratava kohtuotsuse või kokkuleppe alusel ning tingimusel, et seaduslik esindaja on ise edutult üritanud elatist sisse nõuda või esitanud välisriigis nõuetekohaselt koostatud nõude elatise sissenõudmiseks.
Elatisabi on õigus saada alla 18aastastel lastel ning 18–26aastastel noortel – tingimusel, et nad on statsionaarses õppes ning ei ole töösuhtes ega registreeritud töötuna –, kes on
Sloveenias alaliselt elavad Sloveenia kodanikud;
Sloveenias alaliselt elavad mittekodanikud kui rahvusvahelise lepingu või vastastikkuse põhimõtte alusel on nii ette nähtud.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutuselt või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Jah. Elatise kohta tehtud otsuste täitmisel osutab abi riiklik stipendiumi-, arengu-, puudetoetuste ja elatisfond, mis on määratud keskasutuseks vastavalt nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrusele (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes. Riiklik stipendiumi-, arengu-, puudetoetuste ja elatisfond on määratud keskasutuseks ka vastavalt laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise Haagi konventsioonile ning edastus- ja vastuvõtuasutuseks vastavalt välisriigist ülalpidamise taotlemise ÜRO konventsioonile.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Kontaktandmed:
Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (riiklik stipendiumi-, arengu-, puudetoetuste ja elatisfond)
Dunajska cesta 20
1000 Ljubljana
Tel: + 386 1 4720 990
Faks: + 386 1 4345 899
E-post: jpsklad@jps-rs.si
Veebisait: https://www.srips-rs.si/

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Ei. Määruse (EÜ) nr 4/2009 artikli 55 kohaselt tuleb elatise sissenõudmise taotlused esitada selle liikmesriigi keskasutuse kaudu, kus on taotleja elukoht. See keskasutus edastab taotluse Sloveenia keskasutusele, st riiklikule stipendiumi-, arengu-, puudetoetuste ja elatisfondile.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Määrusega ei ole ette nähtud otsekontaktide loomist välisriigis elava taotleja ja riikliku stipendiumi-, arengu-, puudetoetuste ja elatisfondi kui keskasutuse vahel.

Teabe edastamisega tegeleb taotleja elukohaliikmesriigi keskasutus. Taotleja elukohaliikmesriigi keskasutus osutab igakülgset abi õigesti ja nõuetekohaselt koostatud taotluse esitamiseks Sloveenias elatise sissenõudmiseks ning edastab taotluse koos lisadega riiklikule stipendiumi-, arengu-, puudetoetuste ja elatisfondile, kes vaatab taotluse läbi, nõuab vajaduse korral lisateavet või paranduste tegemist ning esindab taotlejat Sloveenia kohtutes ja muudes asutustes algatatud täitemenetlustes.

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

---

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Menetluskulude katteks on võimalik saada tasuta õigusabi. Tasuta õigusabi andmise otsustab regionaalse kohtu eesistuja (tasuta õigusabi seaduse artikkel 2).

Tasuta õigusabi võidakse võimaldada õigusnõuannete, õigusnõustamise ja muude seaduses sätestatud õigusteenuste kasutamiseks, kõigi kohtuliku kaitse vormide kasutamiseks Sloveenia üld- ja erikohtutes, Sloveenia konstitutsioonikohtus (*Ustavno sodišče*) ning kõigi asutuste, institutsioonide ja isikute puhul, kes on Sloveenias pädevad lahendama kohtuväliseid vaidlusi; samuti võidakse vabastada kohtumenetluse kuludest (tasuta õigusabi seaduse artikkel 7).

Nimetatud seaduse kohaselt antakse tasuta õigusabi järgmistele isikutele: 1) Sloveenia kodanikud; 2) välismaalased, kelle alaline või ajutine elukoht on Sloveenias, ja Sloveenias seaduslikult elavad kodakondsuseta isikud; 3) teised välismaalased vastastikkuse põhimõtte alusel või Sloveenia suhtes siduvates rahvusvahelistes lepingutes kindlaksmääratud tingimustel ja juhtudel; 4) avalikes huvides tegutsevad ja kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega asjaomasesse registrisse kantud mittetulunduslikud vabaühendused ja mittetulundusühendused vaidlustes, mis on seotud sellise avalikes huvides toimuva tegevusega või sellisel eesmärgil, milleks nad loodi; 5) muud isikud, kellele on Sloveenia suhtes siduva õiguse või rahvusvahelise lepinguga antud õigus saada tasuta õigusabi (tasuta õigusabi seaduse artikkel 10).

Isik, kellel on õigus saada tasuta õigusabi, võib seda taotleda menetluse mis tahes etapis. Tasuta õigusabi saamise taotluste üle otsustamisel tehakse kindlaks taotleja rahaline olukord, samuti muud vastavas seaduses sätestatud tingimused (tasuta õigusabi seaduse artikkel 11).

Määruse artikli 46 kohaselt kohaldatakse sellist vabastamist kõikidel juhtudel, kui elatise saaja nõue põhineb määruse artiklil 56 ja on seotud elatisega, mis tuleneb vanemate ja laste vahelistest suhetest ja millele on õigus alla 21aastastel isikutel.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 artikli 51 rakendamiseks ei ole meetmeid võetud.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 29/03/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.